

nors inom detta område reser flera frågor. Är det så att man prioriterar underrepresenterat kön och att det drabbar kvinnor inom detta område? Eller är det inte sant att det i högre grad är kvinnor som ägnar sig åt denna typ av forskning?

Undersökningen ger ingen information om könsfördelningen bland dem som totalt sett får sin finansiering från de beviljade projekten. Många, för att inte säga de flesta projekt innefattar fler forskare än huvudsökande och dessa ytterligare forskare inkluderas inte i analysen.

En av frågorna som restes i diskussionen vid årsmötet var om kvinnor i allmänhet får finansiering för kortare perioder än män, besvaras inte av den föreliggande undersökningen.

HELENA OLOFSDOTTER STENSÖTA,
STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN I
GÖTEBORG
MALIN FORSBERG

Kvaliteten på sammanläggningsavhandlingar I

Som en följd av internationaliseringen och nya publiceringsmönster kommer sannolikt sammanläggningsavhandlingar att bli en vanligare form för doktorsavhandlingar i framtiden. Framväxten av en för vårt ämne ny form för doktorsavhandlingar aktualiserar frågor om kvalitetskrav. Det gäller att se till att kvalitetskraven blir neutrala för publiceringsform. När handledarkollegiet vid göteborgsinstitutionen diskuterade kvalitetskriterier för några år sedan samlade vi in erfarenheter från andra statsvetarinstitutioner liksom från två samhällsvetenskapliga ämnesdiscipliner med längre erfarenhet av

sammanläggningsavhandlingar, psykologi och nationalekonomi. På basis av dessa erfarenheter kunde vi enas om följande riktlinjer:

En sammanläggningsavhandling skall innehålla ett antal vetenskapliga uppsatser samt en sammanbindande kappa som klargör det samlade vetenskapliga bidraget som lämnas av uppsatserna. Precis som vid monografiavhandlingar görs en sammanvägd bedömning av sammanläggningsavhandlingens vetenskapliga kvalitet. Om avhandlingförfattaren har gjort en vetenskaplig prestation motsvarande en monografiavhandling kan avhandlingen läggas fram för disputation, om inte behöver manuskriptet bearbetas ytterligare.

Praxis får avgöra hur dessa riktlinjer skall tillämpas närmare men några hållpunkter är som följer:

- I normalfallet ingår tre till fem vetenskapliga uppsatser i avhandlingen.
- Kappan bör ha karaktären av en översiktsartikel där de enskilda uppsatserna placeras in i ett sammanhang.
- I normalfallet skall någon eller några av uppsatserna vara ensamförfattade. Vid samförfattade uppsatser skall det framgå vad som är doktorandens självständiga bidrag.
- Det är önskvärt att någon av de ingående uppsatserna är publicerade eller antagna för publicering.
- Det är önskvärt att kappan och uppsatserna är författade på ett och samma språk.
- I normalfallet skall uppsatserna behandla en och samma övergripande tematik.

En diskussionspunkt var kravnivåer i fråga om internationell publicering. Eftersom vi som institution skall göra en egen värdering av huruvida det samlade avhandlingsmanuskriptet håller erforderlig

kvalitet ville vi inte ställa som villkor att någon artikel är antagen för publicering. Ett sådant formellt krav skulle antagligen i realiteten innebära en höjning i förhållande till kraven på en godkänd monografiavhandling. Rimligt är dock att institutionens kvalitetsgranskning skall pröva om de olika artiklarna är aktuella för publicering i någon vetenskaplig tidskrift.

En annan kritisk punkt är kappans kvalitet. Det verkar råda enighet om att den ideala kappan har karaktären av en "review essay" som pekar ut väsentliga oklarheter i tidigare forskning och som följaktligen behandlas i respektive artikel. Våra kolleger på psykologiska och ekonomiska institutioner som vi varit i kontakt med uttrycker sig dock svävande om hur högt ställda kraven är i praktiken. Kollegiets samlade erfarenheter från betygsnämnder bekräftade detta svävande intryck.

Frågan om samförfattade artiklar är en ytterligare kritisk punkt. Det föreföll kollegiet orimligt att inte tillåta doktorander att ta med en eller flera arbeten som skrivits ihop med andra. Ett problem är att det i nuläget dock inte finns något etablerat sätt att klargöra vilka författare som bidragit med precis vad i tillblivandet.

Till skillnad från några andra statsvetarinstitutioner har vi i Göteborg inte haft någon sammanläggningsavhandling i modern tid. Riktlinjernas rimlighet har därmed ännu inte prövats i praktiken. Eftersom flera doktorander har långt gångna "sammanläggningsprojekt" kommer dock kvalitetsdiskussionerna att aktualiseras inom kort för vår del. Förhoppningen är att en nationell ämnesdiskussion om kvalitetskriterier skall vara till allmän fördel för utbildningen på forskarnivå.

PETER ESAIASSON
PROFESSOR OCH FD STUDIEREKTOR PÅ FORSKARUTBILDNINGEN VID STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN I GÖTEBORG

Kvaliteten på sammanläggningsavhandlingar II

I Lund antog handledarkollegiet nyligen det första stycket i de ovan angivna riktlinjerna från Göteborg, med någon liten revidering i formuleringen. Däremot beslöts att inte anta några "hållpunkter", med argumentet att frågan först behöver diskuteras ytterligare. Diskussionen om dessa hållpunkter på handledarkollegiet gällde (a) varför man ska rekommendera att artiklarna skrivs på samma språk (varför inte tillåta någon på svenska, någon på engelska?), (b) varför man inte ska kräva att någon artikel finns antagen för publicering (diskussionen följde här ungefär i linje med Peter Esaiassons kommentar ovan), (c) hur man ska se på samförfattade bidrag, samt (d) att det borde finnas med en riktlinje som tydligt avskräcker från "recycling", dvs. att artiklarna egentligen bara är omtagningar av samma argument. Handledarkollegiet förordade också någon form av nationell samordning om riktlinjer/krav, förslagsvis inom ramen för Statsvetenskapliga förbundet, samt att man borde göra en inventering av praxis på andra institutioner inom fakulteten (i Lund), liknande den som gjorts i Göteborg.

Jag kan till detta foga en personlig reflektion, som handlar om hur riktlinjer av detta slag kan tänkas fungera i ett "ex post" respektive "ex ante"-perspektiv. Mitt intryck av de göteborgska riktlinjerna, och även från diskussionerna som föregick dem (vilka jag även deltog i), är att de främst skrivits ur ett "ex post"-perspektiv, dvs. hur man som institution skall hantera uppkomna fall där doktorander